

Mededelingenblad

Oudheidkamer

Tiel en Omstreken

Redactie: Frits Kat
Koos Gelens
Annemarie Daalderop
Tonnie Gresnigt

Redactieadres: Nieuwe Tielseweg 20-23
4001 JW Tiel
Tel. 0344-620220

Uitgave: Vereniging Oudheidkamer voor
Tiel en Omstreken
<http://www.Oudheidkamer-tiel.nl>

e-mailadres: secretaris@Oudheidkamer-tiel.nl

Datum: november 2008

Eerste lezing

Op 6 oktober gaf Frits Kat de eerste lezing over het thema Indië dat dit seizoen in diverse besprekingen aan de orde komt.

Het was een boeiende inleiding over de geschiedenis vanaf 1580 tot 1949. Vanzelfsprekend konden vier eeuwen slechts in vogelvlucht worden behandeld, maar onze kennis van de geschiedenis van de vroegere kolonie, die misschien hier en daar wat was weggezaakt, werd door zijn heldere verteltrant en het getoonde fotomateriaal helemaal opgehaald. Dat de geschiedenis van Indië nog steeds de belangstelling van velen heeft, bleek uit het aantal aanwezigen, meer dan 100 leden en introducés waren aanwezig. Onder het genot van een door het bestuur aangeboden drankje bleven velen na afloop nog napraten.

Excursie naar Museum Bronbeek in Arnhem

Er bleek heel veel interesse voor de excursie op 11 oktober. Helaas hebben we een aantal leden moeten teleurstellen omdat de bus al gauw was volgeboekt. Het was een zonnige herfst dag en we konden dan ook beginnen met koffie en spekkoek op het terras van het Kumpulan Restaurant.

In drie groepen verdeeld werden we daarna in het museum rondgeleid door gidsen die ons op deskundige wijze vertelden over de militaire geschiedenis van de kolonie Indië vanaf de VOC tijd tot de onafhankelijkheid van het land. Een deel van de Bronbeek gebouwen wordt nog steeds gebruikt als tehuis voor gepensioneerde oud/militairen. Er zijn geen gepensioneerde K.N.I.L. militairen meer maar tegenwoordig kunnen gepensioneerde man-

Bronbeek

schappen en onderofficieren, zonder partner, mits zij minimaal 10 jaar in militaire dienst zijn geweest, ook terecht in Bronbeek.

Na de interessante rondgang door het museum was het tijd voor een voortreffelijke Indische maaltijd in het Kumpulan Restaurant. Ook nu weer kon men binnen of op het terras eten.

Tegen vier uur was men terug in Tiel en kon worden teruggezien op een volgens diverse deelnemers geslaagde excursie.

Vrijwilligersavond

Het bestuur heeft alle vrijwilligers van de diverse werkgroepen en hun partners uitgenodigd voor een bijeenkomst waarop zij van gedachten kunnen wisselen over de gang van zaken in hun werkgroep en de vereniging. Als dank voor de grote inzet van de vele vrijwilligers worden een borrel en buffet/diner aangeboden op donderdag 13 november in 'Brasserie NU'.

Vastgelegd geloof. Religieus erfgoed in de Betuwe door Frits Kat

In het Regionaal Archief Rivierenland wordt tot eind januari 2009 een lokale invulling gegeven aan het door de provincie geïnitieerde thema "Geloven in Gelderland." Voor de expositie "Vastgelegd geloof. Religieus erfgoed in de Betuwe" zijn dit keer particuliere archieven van de kerken en soms ook overheidsarchieven geraadpleegd. Het is niet gelukt "religieus papieren erfgoed" uit alle kerkelijke gemeenten te tonen. Enerzijds door het niet in beheer van het archief geven van hun bescheiden, anderzijds door het ontbreken van geschikt expositiemateriaal in het eigen archief. Streekarchivaris Wim Veerman spreekt de hoop uit dat er verder onderzoek gedaan zal worden naar de religieuze geschiedenis in de breedste zin van het woord want er is nog steeds een behoorlijk zwart gat in de lokale en regionale geschiedenis van het rivierenland. De oudste tastbare bewijzen van de aanwezigheid van religieuze gedachten in het rivierengebied zijn alleen als archeologische vondsten aangetroffen, die zelfs teruggaan tot de Romeinse tijd. Pas in archiefstukken uit de 13e eeuw worden concrete bewijzen gevonden van het toen heersende katholieke geloof. Het betreft hier de door poorters gebouwde kerken en kapellen in de steden en dorpen van het rivierengebied zoals de uit de 12e eeuw daterende dorpskerk van Wadenoijen en de twee eeuwen latere dorpskerk van Kapel – Avezaath. Het is opvallend dat er meer bekend is over de bouwhistorie van

de verschillende religieuze gebouwen dan over het religieuze leven in onze streek.

Wim Veerman benadrukt dat een algemeen historisch verantwoord overzicht van de religie in het rivierengebied nog ontbreekt. Ook houdt hij een pleidooi voor het behoud van papieren religieus erfgoed zodat latere generaties niet het zicht ontnomen wordt op ons religieus erfgoed.

De expositie in het archief toont kaarten, platen, overheidsmaatregelen en voorwerpen van de verschillende geloofsgemeenschappen. Het betreft hier de rooms-katholieken, de protestanten, de lutheranen, de joden en last but not least de mohammedanen. Tot ongeveer 1580 was het rooms-katholieke geloof toonaangevend, daarna was het protestantse geloof de leidraad bij een groot deel van het overheidsbeleid. Van Joden wordt voor het eerst gewag gemaakt in de 15e eeuw in Tiel. Ook het Lutheranisme wordt – zij het kort – visueel weergegeven in de tentoonstelling. Door de komst van buitenlandse arbeidskrachten uit Turkije en Marokko vanaf de jaren zestig is het niet meer dan passend ook een beeld te schetsen van de islam.

Ook het Flipjemuseum doet mee aan de tentoonstelling "Geloven in Gelderland"

Onder de titel "Voedsel, religie en rituelen" wordt tot half maart een overzicht gegeven van de godsdienstige beleving in het Rivierengebied.

Activiteiten november-december 2008

Betuwse Maaltijd **vrijdag 21 november** zie volgende bladzijde

Nog maar amper bekomen van de Betuwse Maaltijd kunt u op **maandag 24 november** een lezing bijwonen van drs. Jos Paardekooper. Hij is een groot kenner van het werk van Multatuli en heeft zijn presentatie de titel meegegeven "A.J. Duymaer van Twist, van gouverneur-generaal tot kop-van-jut."

In 1860 verscheen van een zekere Eduard Douwes Dekker, alias Multatuli, een roman met de merkwaardige titel "Max Havelaar of de koffie-veilingen der Nederlandsche handel-Maatschappij." Het boek was een regelrechte aanklacht tegen het bestuur in Indië. Maar er was één politicus die zich niet geroepen voelde op de inhoud van het boek te reageren.

Die man heette A.J. Duymaer van Twist, voormalig gouverneur-generaal van Nederlands-Indië, en als zodanig de directe aanleiding voor het schrijven van de Max Havelaar. Tot hem had Douwes Dekker zich vergeefs gewend met ernstige beschuldigingen over uitbuiting en corruptie.

Maar hij kreeg geen gehoor, en daarop zou Multatuli op literaire wijze wraak nemen, niet alleen in zijn roman, maar in al zijn daarop volgende geschriften.

De laatste lezing van het kalenderjaar 2008 vindt plaats op **dinsdag 9 december**.

Drs. Isabel van der Heiden zal dan de godsdienstpolitiek in Nederlands-Indië aan de orde stellen. Na het Britse bestuur over Indië ging het Nederlandse gezag in Indië uit van de gelijkheid van alle religies. Hoewel de overheid op religieus terrein dus niets te zoeken had, bleek de praktijk toch anders. Dominees van de Indische Kerk bleven op de loonlijst van de Ned. Indische Staat staan maar ook voor de bouw of herbouw van moskeeën werden soms subsidies gegeven door het gouvernement.

Vanaf de 13e eeuw deed de Islam zijn intrede in de archipel. Bij de expansiedrift van de Nederlandse handelaars en bij de vestiging van het Nederlandse gezag in de archipel ontstonden geregeld opstootjes. Het belangrijkste probleem vormde Atjeh. Pas toen Christiaan Snouck Hurgronje, Nederlands beroemdste islamgeleerde, zijn oplossing voor het Atjeh-conflict had aangebracht, werd - overigens na 30 jaar strijd - de overwinning behaald.

In haar lezing zal Isabel van der Heiden eerst aandacht besteden aan enkele kernpunten van de islam om daarna in te gaan op de persoon van Snouck Hurgronje en zijn op schrift gestelde islampolitiek. Wat kwam er van die islampolitiek in de 20e eeuw, met een inheemse bevolking die zich allengs meer ging organiseren, terecht?

Betuwse Maaltijd

Op **vrijdag 21 november** kunt u deelnemen aan de traditionele Betuwse Maaltijd, die – net als verleden jaar – zal worden gehouden in Grand Café & Restaurant “De Oude Stadsmuur” , Plein 40-42, in Tiel.

Er is gekozen voor een echte Hollandse winterpot: boerenkool met worst, speklapjes en jus. IJs toe.

Aanvang 19.00 uur.

De kosten bedragen € 15,00 per persoon voor leden en € 20,00 voor introducés. Een welkomstdrankje wordt u aangeboden namens het bestuur van de Oudheidkamer. Daarna rekent u extra drankjes af door middel van muntjes, die u bij binnenkomst kunt kopen voor € 1,50 per stuk. Bier, fris of een borreltje: 1 munt; wijn: 2 munten.

Wij rekenen op een grote opkomst, want er is plaats voor velen. Wilt u zich zo spoedig mogelijk per e-mail: aanmelding@oudheidkamer-tiel.nl of met bijgaande inschrijfstrook opgeven met hoeveel personen u komt en welk bedrag u hebt overgemaakt.

U kunt zich ook on-line aanmelden via onze website: www.oudheidkamer-tiel.nl.

-----✂-----✂-----✂-----✂-----✂-----✂-----✂-----✂-----✂-----
Zo spoedig mogelijk, maar in ieder geval vóór 15 november 2008 insturen aan:
Mw. A. Daalderop, Nieuwe Tielseweg 20-23, 4001 JW Tiel, of per e-mail:
aanmelding@oudheidkamer-tiel.nl, of via onze website: www.oudheidkamer-tiel.nl

Ondergetekende,

Naam

Adres

Postcode / woonplaats

Telefoon

geeft zich op voor de Betuwse Maaltijd op vrijdag 21 november 2008,

met personen, (waarvan Introducés).

De kosten bedragen € 15,00 per persoon voor leden en € 20,00 voor introducés.

Het totaalbedrag ad € is overgemaakt op postbankrekening 424 00 23 ten name van
Oudheidkamer Tiel, De Wingerd 4, 4003 EP Tiel.